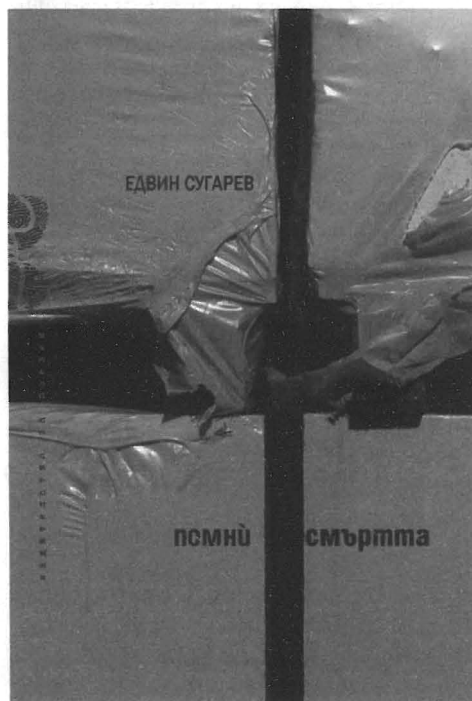

Егвин Сугарев отдавна се е доказал в различни области: поет, критик, литературен историк и теоретик на литературата, автор на пътеписи и есеистика, както и на един много странен по формата си роман („Невъзможните убежища на поезията“, 2005). Непременно трябва да припомним, че е автор също на фундаментално изследване върху българския експресионизъм (1988), класическо за литературознанието ни, и на още две не по-малко важни монографии за Николай Райнов (2007) и Александър Вутимски (2009). Автор е също и на няколко остро публицистични политически разследвания.

принадлежи на един напълно различен Егвин. Не крия, че тъкмо той е *моят*.

Егвин Сугарев е едно от представителните имена на извънредно важно поколение на 80-те години, което проправи пътя на много от нещата, които щяха да се случат в поезията след 1989 г. Заедно с други поети от това поколение (Г. Рупчев, Вл. Левчев), той е сред тези, които активно въведоха източната гън чувствителност в българската поезия. През годините впоследствие това си остана едно от най-трайните поетически пристрастия на Егвин. Според мен – най-характерната и може би най-силната страна в поезията му.

на Егвин, то плътно насища цялата книга, без непременно да е външно, формално натрапено (например във вид на хайку) – насища я именно като *чувствителност*, която обгръща цялата книга като сияние. Като отношение към света и битието, към природата и ценностите. Присъства чрез онова сливане на природа и битийност, което е присъщо на източната светонагласа: възлеждането в малки, мимолетни парченца от света, видени сами за себе си, в духа на *гън*, по един абсолютен и същевременно прост, всекидневен начин. Но също – по западен маниер – и като начин за дълбинна интериоризация, за влизане

За СМЪРТТА и други СМИСЛИ

Пламен Антоф

Егвин Сугарев, „Помни смъртта“, Издателство за поезия „Да“, 2018 г.

Впрочем като че ли за мнозина Егвин Сугарев е познат преди всичко с политическите (гражданските) си изявения – като човек, безкомпромисно отстояващ убежденията си, изобличаващ, обвиняващ. Или иначе казано – потопен до шия в мръсотията на своето (и нашето) време. Ала той е преди всичко поет. Винаги си е оставал преди всичко поет. И поезията му сякаш

Тази чувствителност до голяма степен определя и последната му книга „Помни смъртта“ въпреки подчертано „европейския“ наслов (калка на латинско-християнското *memento mori*). „Източното“ не е тотално доминиращо, нито пък се изчерпва само с първия цикъл „Тибетски флагове“, който пряко, номинално го обозначава. Тук, както и в повечето книги

на лирическият Аз в самия себе си, за пълното му сливане с естеството („въздухът те обитава“; „да оставиш линиите на ръцете ти да продължат в пукнатините зеещи на старата земя“). Един напълно „западен“ Аз, който мощно, тотално присъства в книгата, говори от свое име.

Бих си позволил да обобща, че тази гън чувствителност у Егвин е нещо твърде голямо, твърде дълбоко и истинско, за да гържи сметка на формалните си проявления; тя е *цялостно* отношение към живота, начин на присъствие в него. Затова свободно

прелива в християнското. Поетическият свят на книгата е доминиран от един Бог, който е несъмнено християнски, макар и максимално приближен до природния абсолют; приближаване, което е посвоему, по различни начини, и в западната, и в източната традиция, изтъняващо границата между тях, сливащо ги.

Това сливане на Изтока и Запада е характерно изобщо за поезията на Егвин Сугарев. Да напомня, че наред с многото си „източни“ книги с поезия (и още повече стихове, разпръснати и в останалите), той е автор и на (поне) една концептуално „християнска“ – „Житие на съня“ (1999).

Но подобно сливане на Изтока и Запада – в по-егър план – е част от колективната поетика на цялото поколение на 80-те, към чието ядро принадлежи Егвин, наред с имена като Г. Рупчев, Вл. Левчев, Румен Леонидов, Златомир Златанов, Миглена Николчина, Ани Илков, Илко Димитров, К. Мерджански, Борис Роканов и др. Тъкмо това е поколението, което в „големия разказ“ на българската модерна поезия от втората половина на XX век осъществи онзи трансформационен похват, който е стадиялно съответен на неоавангардисткия бунт в западната литература през 50-те и 60-те.¹ Изцяло „западен“ е и радикалният бунт срещу модерната консумативна – все по-бездуховна – цивилизация, която търси възраждащи енергии тъкмо в източната духовност, в източното разбиране на природата. Това са проблеми и идеи, които особено силно и трайно бележат поезията на Егвин Сугарев още от 80-те (глобално-екологичната тема в първата му поетическа книга „Обратното гърво“ е ясно откритоена); идеи, които ѝ придават физиономичност и заради които тя ми е особено близка.

Основни черти на тази физиономичност са нравственото бунтарство и неконформизмът, радикалното отхвърляне на модерното потребителство и сливане с естеството. Камъкът, пясъкът на пустинята, планината, вятърът, водата са

постоянните – и вечни – герои в лирическият свят на Егвин; такива са и в тази книга.

Понякога поетът не се бои да бъде сантиментален (компрометиращ избор в днешните пост- или постпостмодерни времена), но – само когато се възлежда в природата: тревицата, водното конче, калинката, гущерчето, пеперудата – една минималистична, крехка образност, въведена от ИВ. Методиев през 80-те (наследявайки езика на „тихата лирика“ от 70-те: ИВ. Цанев), която в антиконсуматорския дух на книгата е *силна*, обозначава крехката сила на самия живот.

„Егвин Сугарев е едно от представителните имена на важното поколение на 80-те, което проправи пътя на много от нещата, които щяха да се случат в поезията след 1989 г.“

Дори любовта тук е природна – телата се сливат не само помежду си в красива хармония, която възпроизвежда тази на Вселената (*ин-ян*), като космическо сътворение; в същия любовен акт те се сливат и с камъните, пясъка, листата, нощта, водата. Любовта като най-силното отрицание на смъртта.

И тук стигаме до най-същественото в книгата „Помни смъртта“.

Ако има нещо, с което тя се отличава от всички предишни, нещо, което я прави именно книга, а не просто стихосбирка, това е темата за смъртта. Това е едновременно антологична и концептуална книга: заедно с новите стихотворения, тя е събрала и всички по-стари, които говорят за смъртта.

Както самата книга казва за себе си на едно място, тя говори за смъртта от настоящето. В ключа на източната светонагласа това означава – от самото сърце на живота – крехко, непрестанно отминаващо, но вечно и силно, така както вечна и силна е непрестанно отминаващата река. Смъртта е отречена чрез непрестанната възвратимост на спомена – единственото, което можем да пренесем отвъд чертата на смъртта, но чрез него да пренесем целия, *самия* живот.

Така трябва да се пише за смъртта, така трябва да се разбира тя.

Смъртта тук не е черна, а бяла (като цвета на вишната), прозрачна, ефирна, светла. А дори когато е черна, пак е органична част от потока на битието, както враните са частица от природата в едно от най-хубавите стихотворения.

Книгата завършва с нестандартен ход – речник. Ход, който може да се тълкува двояко. Той, първо, ни дава ключ към самата книга, онези *key words*, очертаващи едрото онтологично поле, което тя строи. От друга страна, като всеки речник е опит за извеждане на някои готови, твърди истини – някакви основни опорни точки в този ефимерен, непрестанноменящ се, изтичащ свят-живот.

... Говорих в тази рецензия за книга, не за стихосбирка. Въпреки че събира нови и стари стихотворения, писани в различни години и част от тях публикувани в други книги, в своята прецизно промислена цялост „Помни смъртта“ е именно книга. Тя гради една цялостна онтологична картина на света, чиято ос е непрестанната осцилация между смъртта и живота, оглеждането им едно в друго, смяната на местата...

¹ Повече за това съм писал в нарочна статия: „Младата поезия на 80-те между Запада и Изтока“ – сб. „Диалогът Изток-Запад: многопосочност на прочитите“, съст. и ред. Антоанета Николова, УИ „Неофит Рилски“, Благоевград, 2015, с. 80-89.